

Kolmanda Euroopa noorsootöö konvendi lõppdeklaratsioon

Teeviidad tulevikku

Bonn, 10. detsember 2020

KOLMAS EUROOPA NOORSOOTÖÖ KONVENT DIGITAALNE KONVENT

DEKLARATSIOON

Sissejuhatus

Ajal, mil Saksamaa on nii Euroopa Liidu kui ka Euroopa Nõukogu eesistuja, kogunes umbes tuhat osavõtjat virtuaalselt kolmandale Euroopa noorsootöö konvendile. Konvendile on andnud hoogu see ainulaadne poliitiline lähenemine, mis töötab ellu viia Euroopa noorsootöö tegevuskava niinimetatud Bonni protsessi abil. Konvent on selle algus.

Kõik osalejad kuuluvad toimekasse noorsootöö praktikakogukonda 50 Euroopa riigis, mis on konvendil esindatud. See silmatorkavalt mitmekülgne kogukond (vaata allpool) on arutlenud ja otseselt panustanud siinsesse lõppdeklaratsiooni.

Kolmanda Euroopa noorsootöö konvendi sõnaselge eesmärk on olnud Euroopa noorsootöö tegevuskava täiustamine, pidades samas lugu selle poliitilisest raamistikust ning kirjeldades tulevasi samme, tegevusi ja meetmeid, mis Bonni protsessi raames ette võetakse. Lõppdeklaratsioonis püütakse edasi anda osavõtjate kaalutlusi, et motiveerida ja suunata Bonni protsessi käigus noorsootöö praktikakogukonda üle terve Euroopa. Samuti soovitakse lõppdeklaratsiooniga tugevdada kõigil tasanditel poliitilist pühendumust noorsootöö korralduse alalhoidmisele, arendamisele ja uuendamisele kõikjal Euroopas.

Lõppdeklaratsioon on seega suunatud otseselt Euroopa noorsootöö praktikakogukonnale kui peamisele aktiivsele ja vastutavale huvigrupile Bonni protsessis. Praktikakogukondi on määratletud sotsiaalse õppeprotsessina, kus „inimesed, kel on mingil teemal või mingis valdkonnas ühine huvi, teevad pika aja jooksul koostööd, jagades ideid ja strateegiaid, määrates kindlaks lahendusi ja luues uuendusi“. Noorsootöö praktikakogukond peab olema täielikult kaasav, hõlmates kõigis konvendil esindatud 50 riigis *igasugust noorsootööd*, olenemata sellest, millisel meetodil või vormil need põhinevad, ja *kõikvõimalikke noorsootöötajaid*, olgu nad tasustatud või vabatahtlikud, põhikohaga, lühiajalised või osalise tööajaga töötajad, läbinud formaalse õppekava või mitteformaalse koolituse.

Noorsootöö praktikakogukonda kuuluvad:

noorsootöötajad ja noortejuhid, noorsootöö juhid, projektijuhid, akrediteeritud ja sõltumatud noorsootöö organisatsioonid, juhendajad, teadlased, noorsootöötajate koolitajad, kohalikud kogukonnad ja omavalitsused, Erasmus+ noorteprogrammi ja Euroopa solidaarsuskorpuse riiklikud agentuurid, noorte esindusstruktuurid, noored ja noortepoliitika kujundajad kõigil juhtimistasanditel.

Kolmandal Euroopa noorsootöö konvendil kutsutakse üles Bonni protsessi käigus ühiselt tegutsema (või ühise *suunitlusega* tegutsema) nii kohalikul, regionaalsel, riiklikul kui ka Euroopa tasandil. Noorsootööd tehakse aga Euroopas erinevates keskkondades ja tingimustes. Seega tuleks siinses lõppdeklaratsioonis Bonni protsessi jaoks esitatud juhiseid täiendada praktikakogukonna loominguks, pühendumuse ja sihikindlusega, et määratleda veelgi tegevusi, mis on kohandatud noorsootöö erinevatele praktikatele, rollidele, vajadustele ja eesmärkidele.

Tulevikku vaadates on silmapiiril näha juba neljas Euroopa noorsootöö konvent. See on tugev stiimul viivitamatuks tegutsemiseks Bonni protsessi raames: et saaksime viie aasta pärast vaadata tagasi saavutustele, progressile ning kolmandal konvendil pakutud tegevuste ja meetmete edule. Meie silmapiir peaks aga veelgi kaugemale ulatuma. Siinses lõppdeklaratsioonis võetakse aluseks ja esitatakse põhjanev pikaajalisem visioon. Seega ei tohiks noorsootöö jätkusuutlikkuse, arendamise ja uuendamise protsess Euroopas olla piiratud üksnes järgmise viie aastaga. ELi noortestrategie aastani 2027¹ ja Euroopa Nõukogu noortevaldkonna strateegia aastani 2030² võimaldavad noorsootöö praktikakogukonnal jätkata oma jõupingutusi väljaspool konventide ajakava. Mõlema strateegia vahepealne jälgimine lähiaastatel – kuni neljanda konventi ja ka edaspidi – võimaldab õigel ajal hinnata Bonni protsessi tõhusust Euroopa noorsootöö tegevuskava edasiviiva jõuna.

Kontekst ja taust

Euroopa noorte sotsiaalne olukord

Pidevad muutused ja globaalsed probleemid, nagu COVID-19 pandeemia, on jõuliselt näidanud, et *tulevik pole see, mis see oli* – see, mida varem tervise, majanduse, keskkonna ja tehnoloogia vallas ette nähti, pole enam usutav ega võib-olla isegi võimalik. Kuigi praegu ja edaspidi toimuvad pidevalt muutused, on silmanähtavalt saabunud ebakindlad ajad. Kõikjal Euroopas tõusevad ühiskonnas esile demokraatiavastased suundumused

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52018DC0269>

² <https://www.coe.int/en/web/youth/youth-strategy-2030>

koos kodanikuühiskonna muutuvate ja kahanevate võimaluste ning inimõiguste rikkumistega. Tasapisi kaob usaldus ametiasutuste vastu. Esilekerkivad lüngad ühiskonna ülesehituses löövad kõikuma demokraatlike institutsioonide stabiilsuse ja legitiimsuse. Populismi ja valeuudiste levides polariseeruvad ühiskonnad tugevalt. Kõik see leiab aset kliimakriisis, millest noored on valusalt teadlikud ning mis ohustab kahtlemata sotsiaalset ühtekuuluvust ja halvendab elukvaliteeti (kujutades endast lõpuks eksistentsiaalset ohtu), ja digimaailmas, mis muutub igapäevaelus aina ülekaalukamaks, tuues kohati kaasa negatiivseid isiklikke ja sotsiaalseid tagajärgi.

Säärane ühiskondlik muutus mõjutab ilmselgelt ka noori, tihtilugu ebaproportsionaalselt. Iseäranis marginaliseeritud ühiskonnarühmadest pärit noored, kes seisavad silmitsi mitmekordse diskrimineerimisega, on eriti suure löögi all, kui sotsiaalne ebavõrdsus kasvab ja sotsiaalne õiglus jääb üha kaugemale. Noored on aga ka need, kes näitavad üles loomingulisust ja kujutlusvõimet ning on vastupanuvõimelised, kui seisavad oma elus silmitsi ebakindluse ja segadusega. Neil peaks olema võimalus teha seda nii, et nad saavad igati kasutada oma õigusi. Ometi jäetakse paljud noored siiski oma õigustest ilma või nad pole neist teadlikud ega saa seega oma vaateid väljendada ja tõhusalt kuuldavaks teha. Need aktiivseid ja võimestatud noored, kes väljendavad oma vajadusi, vaatekohti ja veendumusi, pahatihti ei märgata või eiratakse neid ühiskonnas ja kogukonnas, kus nad elavad. Paljudel noortel puudub siiani tugi, et nad saaksid tegutseda enda seatud tingimustel ja viisil, mis on nende meelest tähendusrikas. Tavaliselt ei viida lõpuni täide lubadusi luua noortega üheskoos tõeliselt olevikku ja tulevikku. Tagajärjed on tänaste noorte ning nii nende kui ka ühiskonna ja meie kõigi tuleviku jaoks mitmetasandilised.

Mitteformaalne haridus ja õppimine, mis jääb noorsootöö väärtuste – olla hariv, osaluspõhine, jõustav, väljendusvabadust toetav ja kaasav – piiresse, annab noortele tegutsemistahte. Noorsootöö kui üks kodanikuõpetuse tahkudest peaks keskenduma ka võimusuhetele, interseksionaalsusele, sotsiaalsele õiglusele, emantsipatsioonile ja noorte tõelisele kaasamisele. See peaks olema teejuht ebavõrdsuse käsitlemisel, noortele keskendumisel ja neile võimaluste andmisel, et nad saaksid olla Euroopa ühiskonnakorralduse pädevad kaasloojad. Oma kodanikumissiooni tagasi nõudes aitab noorsootöö luua kriitilise noorte kodanikkonna, kes tuleb asjatundlikult toime praegusaja katsumustega, mille ees Euroopa kui demokraatlik projekt seisab.

Euroopa noorsootöö ja noorsootöö Euroopas

Kuni 21. sajandi alguseni viidati vähe Euroopa tasandil noorsootööle. Hiljuti avaldatud sari noorsootööst Euroopas heidab rohkem valgust sellele, mis

toimus minevikus³ ja mida kasulikku noorsootööga praegu teha saaks. See viis Euroopa noorsootöö konventide toimumiseni 2010. ja 2015. aastal ning praegu, 2020. aastal.

Noorsootööst kõikjal Euroopas peegeldub mitmel moel *mitmekesisus* – selle ajaloolistes juurtes, filosoofias, praktikas, rahastamises ja professionaalsuses. Samas on mitmekesisel noorsootööl üle Euroopa juba olulised *ühised alused* – iseäranis soovi puhul toetada ja kaitsta noorte **võimalusi** eneseväljenduseks ja iseseisvuseks ning rajada **sildu**, et noored saaksid astuda oma elus järgmisi samme asjatundlikult ja enesekindlalt⁴. Viimane aastakümme on toonud noorsootööle poliitilist toetust nii Euroopa Liidus⁵ kui ka Euroopa Nõukogus⁶. ELi nõukogu hiljuti vastu võetud resolutsiooniga⁷, milles toetatakse Euroopa noorsootöö tegevuskava koostamist Saksamaa eesistumise ajal, kinnitati nüüd seda poliitilist lubadust.

Tasakaalukam tegevus noorsootööd puudutava teadustöö, poliitika ja praktika valdkonnas toob nähtavale noorsootöö olulised arenguhood Euroopas. Samas näitab see ka, et noorsootöö ülesehitus on siiani kõikjal Euroopas killustunud, ebaühtlane ja puudulik. Järele jääb hulk probleeme, mis tõsteti esile nõukogu hiljutises resolutsioonis selliste pealkirjade kaudu nagu kontseptuaalne raamistik, pädevus, usaldusväarsus, seosed ning kriisid ja võimalused.

Noorsootöö pole enam üksnes vahend või mehhanism noortepoliitika laiaulatuslikumate eesmärkide toetamiseks – nüüd on see eraldiseisev poliitika- ja praktikavaldkond. Kunagi pole aga võimalust enesega rahuloluks. Noorsootöö on oma olemuselt sotsiaalne tegevus, mis loob seose valdavate ja muutuvate ühiskonnastruktuuridega, milles see toimib, ja paneb need ka proovile. Noorsootöö väärtuses võidakse kahelda ja selle saavutuste suhtes võib olla liigseid ootusi, kuid ometi leiab see oma n-ö raskuskeskme. Noorsootöö poliitilist ja rahalist toetamist ei saa iial võtta enesestmõistetavalt, kui püütakse kindlustada selle kohta „väikese, aga olulise osana sotsiaal- ja hariduspoliitikast“. Tõepoolest tuleb noorsootöö praktikakogukonnas lisaks jõulisele arutelule ja kriitilisele endassesüüvimisele propageerida kooskõlastatult ja ühiselt noorsootöö jaoks turvalisemat taristut, mis võimaldab kohapeal tõhusalt tööd teha. Tasakaal noorsootöö aluste ja taristu vahel määrab lõpuks selle

³ <https://pip-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/history-of-youth-work>

⁴ https://pip-eu.coe.int/documents/42128013/47262202/Declaration/2f264232-7324-41e4-8bb6-404c75ee5b62;https://pip-eu.coe.int/documents/42128013/47262187/The+2nd+European+Youth+Work+Declaration_FINAL.pdf/cc602b1d-6efc-46d9-80ec-5ca57c35eb85

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A42010Y1204%2801%29>

⁶ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680717e78

⁷ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.415.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2020%3A415%3ATOC

jätkusuutlikkuse ja arengu.

Lõpetuseks jääb alati üles usalduse küsimus. See on ülioluline osa noorsootöö suhtes noortega, kuid seda pole noorsootöö praktikakogukonnas – selle erinevates segmentides või hierarhiates – alati selgelt näha. Suurema usalduse loomine ja taastamine on osa Bonni protsessist ning annab sellele hoogu.

Euroopa noorsootöö tegevuskava rakendamine Bonni protsessi kaudu

Euroopa noorsootöö praktikakogukonnale:

„Ärge küsige, mida Bonni protsess saab teha meie heaks, vaid mida meie saame teha Bonni protsessi heaks – **meie** panusena Euroopa noorsootöö tegevuskavasse.“

Kolmandal Euroopa noorsootöö konvendil on võetud aluseks teave erinevatest dokumentidest. Lõppdeklaratsioonis ei soovita korrata ei nende sisu ega struktuuri. Samuti ei soovita n-ö ratast uuesti leiutada – keegi on kunagi öelnud, et seda tehes tuleb veenduda, et ratas on ikka ümmargune. Peame aga tegema kaks esialgset tähelepanekut. Esiteks peaksime alati püüdlema juba olemasolevate heade struktuuride ja tavade säilitamise ning vajadusel arendamise poole ning looma võimaluse uuendusteks oma mõtteviisis, organisatsioonis ja tavades. See pole kunagi olnud nii ilmselge nagu noorsootöö kohanemisvõime puhul möödunud aasta jooksul. Teiseks ei tohiks me kunagi välistada võimalust, tegelikult lausa tõenäosust, et noorsootöös tekib uusi väljendusviise, kui tuleb ette uusi katsumusi.

Tuginedes noorsootöö praktikakogukonna konvendil tehtud järeldustele pakume alljärgneva raamistiku Bonni protsessi rakendamiseks.

Noorsootöö areng kõikjal Euroopas

Noorsootöö korraldus

„Ärge pakkuge vaid kogunemiskohti ja programmi, vaid looge võimalus noorte hääle kuuldavõtmiseks.“

Noorsootöö korralduse tugevdamine Euroopas on Bonni protsessi ülioluline eesmärk. Noorsootöö praktikakogukonna ambitsioon peaks olema kõrgete sihtide seadmine: **arendada ja laiendada noorsootöö teenuseid**, jõudes rohkemate noorteni ja kaasates neid, eriti tagamaks, et kõikvõimaliku taustaga noortel, sealhulgas neil, kel on vähem võimalusi, on juurdepääs noorsootööle. Samuti tuleb pandeemiajärgses Euroopas noorsootöösse uuendusi tuua ja tunded radadelt kaugemale minna. Noorsootöö piire ja parameetreid, mis puudutavad vanust, sihtrühmi, probleeme ja võib-olla muid mõõtmeid, tuleks tugevdada, et luua lähtekohad noorsootöö kasvamise teemaliseks eestkosteks.

Kohalikud noorsootöö teenused

Konvendil kiideti heaks idee kehtestada põhimõte, et kõikjal Euroopas pakutakse noortele peamisi noorsootöö teenuseid. Kuigi piiriülene liikuvus ja Euroopa tasandi noorsootöö aitavad suurel määral kaasa noortele võimaluste pakumisele, rakendatakse seda põhiliselt kohalikul ja riiklikul tasandil. Euroopa poliitikal võib olla selle arengu toetamises oluline roll. Euroopa tasandil võib kindlaks määrata kvaliteedinäitajad, et pakkuda kohalikele ja riiklikele tavadele eeskujut.

Toetudes ekspertteadmistele ja praktilisele kogemusele selles valdkonnas, peame ülioluliseks mitut tegurit:

- tuleks luua **raamistik standardite**, sealhulgas näitajate **määramiseks** ja noorsootöö jätkusuutlikkuse kindlustamiseks, iseäranis kohalikul tasandil;
- **igal pool ei pea see olema täpselt ühesugune**. See peaks aga kindlasti sisaldama kõigi huvigruppide suutlikkuse suurendamist ja jätkusuutlikku rahastamist, sealhulgas vabaühenduste programmide puhul. See peaks hõlmama nii noorsootöö tegemise eeldusi kui ka mobiilset ja digitaalset noorsootööd;
- seda peaks **ühiselt juhtima** noorteorganisatsioonid, noorsootöö korraldajad ja asjakohased ametiasutused;
- see peaks hõlmama **võimaluste loomist** noorte hääle kuuldavõtmiseks, et tagada vastavus noorte vajadustele;
- tuleks otsida seoseid ja **luua sidemeid** teiste avaliku ja erasektori valdkondadega, mille hulgas on formaalharidus, tööhõive ja kutseõpe, tervishoid, majutus, õigus, kultuur, sport, tehnoloogia arendamine,

- meedia ja sotsiaalhoolekanne;
- see peaks olema erineva tausta ja profiiliga noortele kergesti ligipääsetav. Noorsootöö põhilised teenused peaksid seega hõlmama **selget strateegiat sotsiaalse kaasatuse ja mitmekesisuse edendamiseks** osalevate noorte seas;
 - tuleks luua ennetav strateegia, mis **hõlmab arutelu olemasolevate struktuuride üle, et tõhustada teavitustegevust** ja kaasata nii rohkem noori noorsootöösse;
 - noorsootöö põhiliste teenuste seas tuleks pakkuda võimalust suunata ja **kaasata** noorte **uusi algatusi** sotsiaalse innovatsiooni ja ettevõtlikkuse vaimus.

Kohalik noorsootöö praktikakogukond

Konvendil anti oluline tähendus poliitikakujundamise kohalikule tasandile ja rollile, mida see võib mängida kohaliku praktikakogukonna toetamises. **Kvaliteetse noorsootöö korralduse tugevdamiseks kohalikul tasandil** on vaja **olulist lisainvesteeringut**.

Kohalik noorsootöö praktikakogukond peaks tuginema kohalike ametiasutuste/omavalitsuste ning vabatahtlike ja tasustatud töötajatega noorsootöö organisatsioonide koostööle. Euroopa harta kohaliku noorsootöö kohta⁸ on kasulik vahend selle kogukonna loomise alustamiseks. Olemasoleva noorsootöö korralduse, selle vajaduste ja tugevuste väljaselgitamine on esimene samm kohaliku noorsootöö arenguplaani väljatöötamiseks. Noored peaksid olema aktiivselt kaasatud, et nad saaksid väljendada oma vajadusi, aga ka selleks, et kujundada nende keskkonda, noorsootöö jaoks mõeldud paika kohalikus naabruskonnas. Kohalikud noortekeskused võivad oma tegevusi suunata Euroopa Nõukogu kehtestatud noortekeskuste kvaliteedimärgi kvaliteedikriteeriumite järgi⁹.

Riiklike (noorte)poliitika raamistikega saab luua stiimuleid kohaliku (noorte)poliitika kujundamiseks kaasrahastamismehhanismide ja standardite kehtestamise abil. Erilist tähelepanu tuleks pöörata maapiirkondadele, et toetada kvaliteetse noorsootöö arendamist ja praktikakogukonna loomist.

Noorsootöö ja noorteorganisatsioonide rahastamine

Euroopa noorsootöö vajab **suuremat rahastust**, et vastata kasvavale nõudlusele ja ootustele. See nõuab õigusnorme, millega tagatakse rahastamismehhanismid kõigi tasandite noorsootöö jaoks, kohalikust kuni Euroopa tasandini. Välja tuleks töötada **Euroopa harta**, et innustada hea valitsemistava omaksvõttu rahastamissüsteemide loomisel kõigil tasanditel.

Sellega seoses vajab noorsootöö rahastust:

⁸ https://www.europegoeslocal.eu/wp-content/uploads/2019/10/20191002-egl-charter_ENG_online.pdf

⁹ <https://www.coe.int/en/web/youth/quality-label-for-youth-centres>

- millel on selged juurdepääsu protsessid, mida rakendatakse läbipaistvalt ning mis on kooskõlastatud ja väldib kattuvusi;
- millega tugevdatakse **noorteorganisatsioonide rahalist jätkusuutlikkust** ning võimaldatakse neil luua keerukamaid ja pikaajalisemaid strateegiaid, erinevalt üksnes programmi- või projektipõhisest rahastamisest;
- mida **rakendatakse tõenditele tuginedes**, nii et rahastuse liigid ja summad peegeldavad noorsootöö tegelikke vajadusi;
- mis võimaldab tagada **vabatahtlikele ja professionaalsetele noorsootöötajatele põhitingimused ja kaitse**, sealhulgas kindlustuse, miinimumpalga ja turvavõrgustiku läbipõlemise vastu;
- mida **ei koormata reeglitega üle**, pöörates siiski tähelepanu valitsemistavale, aruandekohustusele ja kvaliteedile.

Nii Euroopa Liidu kui ka Euroopa Nõukogu rahastusprogrammide eesmärk peaks olema ka:

- **tugevdada valdkonnaülest lähenemisviisi ja peavoolustada noorsootöö prioriteete** üldises Euroopa rahastuses (näiteks Euroopa solidaarsuskorpus, Euroopa Sotsiaalfond, kliimapakt ja Horisont 2020);
- tagada **noorsootööle kindlam juurdepääs Euroopa rahastusele**, edendades võimalusi, tõstes teadlikkust noorsootöö praktikakogukonnast ja kaasates rohkem noori rahastatud tegevustesse;
- tagada, et tugistruktuurid (näiteks ELi noorteprogrammide riiklikud agentuurid ja Euroopa Noortefond) pakuvad lisaks rahastusele ka **pikemaajalisemat toetust ja visiooni**;
- olla **tunnustatud kui vahendid** poliitikaeesmärkide saavutamiseks, sealhulgas Euroopa noorsootöö tegevuskava rakendamiseks Bonni protsessi käigus.

Kvaliteedi parandamine

Kvaliteet ja see, kuidas noored seda tajuvad, on **ülioluline**, kui nad soovivad **osaleda, kaasa teha** ja noorsootöö **pakutavaid õppimisvõimalusi ära kasutada**. Esmamulje noorsootööst, mille enamik noori saab kohalikul tasandil, on seega otsustava tähtsusega.

Küsimus, **kuidas toetada noorsootöö kvaliteedi edasist arendamist**, on aga endiselt väga laiahaardeline ja sel on palju eri mõõtmeid. See ulatub kvaliteetse noorsootöö raamistikest kuni selleni, kuidas neid tuleb välja töötada, samuti kvaliteeditagamissüsteemidest ja kvaliteedinäitajate kujundamisest kuni pädevuste arendamise kavadeni ning pikaajalisest jätkusuutlikust rahastamisest kuni tõenduspõhise poliitika ja praktika väljaarendamiseni.

Noorsootöö kvaliteedi arendamine on tihedalt seotud teiste küsimustega

ning seega **tuleb seda arutada ja käsitleda terviklikumal ja samas struktureeritud viisil**. Tuleb keskenduda teatud aspektidele, seostades neid samas suurema pildiga noorsootöö poliitikast ja praktikast, ja **siduda need noorsootöö põhiväärtuste ja põhimõtetega**. See on seotud asjaoluga, et kontekst, milles see peaks toimuma, ja kvaliteedi arendamise lähtepunktid on väga mitmekesised, isegi kui eesmärgid on tavaliselt ühesuguse suunitlusega.

Paljud ideed, mis kvaliteediga seotud aruteludes pakuti, olid kooskõlas juba olemasolevate, kuigi üldiselt veel mitte piisavalt nähtavate struktuuride, algatuste ja suunistega. Seega on vaja selgelt **paremat teavitustegevust seoses olemasolevate tugistruktuuride ja -mehhanismidega** ning tagada neile parem juurdepääs kohalikul tasandil. Mõned näited olemasolevatest tugistruktuuridest, mida tuleks kasutada ja levitada ning mis tuleks aktiveerida, olid Euroopa noortevaldkonna koolitusstrateegia¹⁰, Euroopa Nõukogu noortekeskuste kvaliteedimärk ja Euroopa harta kohaliku noorsootöö kohta.

Kokkuvõttes viib see keskse järelaluseni, et noorsootöö kvaliteedi arendamisel on üldiselt vaja **töötada välja selgemad struktuurid koostööks ja koosloomeks kõigil tasanditel ja nende vahel** ning noorsootöö praktikakogukonna huvigruppides. On olemas selgelt väljendatud vajadus **tugevdada kõigi tasandite võrgustikke** ja samas leida või luua struktuure ja võimalusi, mis **seovad neid võrgustikke omavahel**, ning seada sisse selged ja kooskõlastatud protsessid teabe levitamiseks, olles pidevas dialoogis ja töötades koos üldlevinud kvaliteediprobleemide kallal.

Aruteludes kvaliteedi arendamise üle rõhutati ka vajadust:

- **kehtestada kutsestandardid** ning luua ühtsed suunised, asjakohased õppekavad ja sobivad asutused noorsootöötajatele hariduse ja koolituste pakkumiseks;
- koostada **noorsootöö uurimise agenda**, keskendudes osaluspõhisele uurimistööle, mis valmib uurijate ja praktikute koostöös, ja luua teadmiste baas, mis puudutab nii praktikat, poliitikat kui ka haridust;
- **selgitada välja ja levitada teadmisi** olemasolevatest kvaliteedi(tagamis)süsteemidest ning võtta need aluseks kohalikele tingimustele kohandatud mudelite viimistlemisel ja (edasi)arendamisel;
- luua **riiklikud töörühmad**, kes esindavad noorsootöö praktikakogukonda ja võivad toimida ühenduspunktide, teadmiskeskuste ja kõigi erinevate kvaliteedi arendamiseks vajalike meetmete kooskõlastajatena.

¹⁰ https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-3301/European%20Training%20Strategy%20in%20the%20field%20of%20Youth_en.pdf

Ühine suund

Noorsootöö praktikakogukonnas

„Vaid suhtlemise teel saame teada, mida me ei tea, et me ei tea.“

Koosloomine ja noorsootöö praktikakogukonna kõigi aspektide hõlmamine ning osapoolte kaasamine on peamised eeltingimused kvaliteetse noorsootööga seotud tavade ja poliitika kujundamiseks. Selleks tuleb (digitaalsete) võrgustike, platvormide ja muude vahendite abil **anda võimalusi uurida, teadmisi vahetada ja erinevat laadi headest tavadest eeskuju võtta**, seda nii kohalikul kui ka Euroopa tasandil. Suhtlemine ja arutelul põhinev koostöö, nii horisontaalselt (*praktikakogukonna erinevate osaliste vahel*) kui ka vertikaalselt (*Euroopa, riikliku, regionaalse ja kohaliku tasandi vahel*), on noorsootöö praktikakogukonnas üliolulised.

Selleks et noorsootöö oleks Euroopas edukas, on vaja **kooskõlastatud lähenemisviisi õppimisele, jagamisele, toetamisele ning kohaliku tasandi noorsootöö arengu ja heade tavade aluseks võtmisele regionaalsel, riiklikul ja Euroopa tasandil** ja vastupidi. Lisaks saab veel ühisjooni leida Euroopa regionaalsete võrgustike kaudu ja teabevahetuse abil nii nende sees kui ka vahel, et arendada ühiseid noorsootöö struktuure kõikjal Euroopas. Euroopa mõõdet tuleb noorsootöö praktika erinevatel tasanditel tugevdada ja integreerida, iseäranis selleks, et sotsiaalselt tõrjutud noortel oleks juurdepääs rohkematele võimalustele. Kohalikud noorteorganisatsioonid ja noorsootöötajad peavad *teadma* teiste tasandite võimalustest, tutvuma Euroopa noortepoliitikaga ning osalema Euroopa noorsootöö- ja noorteprogrammides ning neid edasi arendama.

konvendil tehti kindlaks vajadus tugevdada **noorsootöö praktikakogukonna koostööd** kõikjal Euroopas. Samuti tuleb **kindlustada riiklike ja Euroopa noorsootöö arengustrateegiate vahelisi suhteid** ning rõhutada nende vastastikust sõltuvust ja seotust. Selle saavutamiseks on oluline seada praktikakogukonnas sisse kaasav, demokraatlik ja ligipääsetav **mitmekeelne** suhtlus, koostöö ja töösuhe, eelkõige noortega seotud teadustöö, poliitika ja noorsootöö praktika kaudu. Noorsootöö suutlikkust tuleb parandada, et analüüsida, jälgida ja arutada (globaalseid) praktikaga seotud arengusuundi, töötada koos kvaliteedi parandamise kallal ja määrata kindlaks **ühised lähenemisviisid** noorsootöö arendamisele Euroopas. konvendil osalejad rõhutasid ka vajadust **täita lüngad ja puuduvad lülid** noorsootöö erinevate kontekstide ja praktikakogukonna liikmete vahel suheldes, õppides, saades inspiratsiooni ja tuge, parandades suutlikkust, jagades ja saades uusimat teavet ning tutvudes asjakohaste poliitikaraamistike ja õigusaktidega.

Pakutud meetmed:

- **määrata kindlaks** praktikakogukond ning luua noorsootöö valdkonnas

- sidemed ja töösuhted iseäranis praktika, teadustöö ja poliitika vallas;
- luua **riiklikud ja rahvusvahelised noorsootöövõrgustikud** ning professionaalsed liidud, struktuurid ja ühingud;
 - tagada **riiklike ja Euroopa struktuurifondide vahendid** noorsootöö koostööstruktuuridele ja võrgustikele ning osaluspõhiste teadmiste ja praktika ühisele kujundamisele;
 - pakkuda **teavet ja suurendada suutlikkust Euroopa mastaabis**, Euroopa noorteprogramme ja olemasolevaid ressursse noorsootöötajatele, kes tegutsevad teistel praktikatasanditel;
 - töötada osaluspõhiste protsesside abil välja avatud, kaasav, ligipääsetav ja mitmekeelne **Euroopa noorsootöö digitaalplatvorm** praktikakogukonna edasi areneva vahendina, mis toimib koos olemasolevate platvormidega ja täiendab neid; propageerida nimetatud platvormi kohalike noorsootöötajate seas, soodustades selle kasutamist vastastikuseks õppimiseks ja toetamiseks, uuendusteks ja katseteks, kvaliteedi ja tekkivate probleemide üle arutlemiseks;
 - asuda **järelevalve-, hindamis- ja koolitusnõukogu (MEL)** kaudu koostööd hindama, et jälgida edusamme;
 - hinnata iga viie aasta järel **Euroopa noorsootöö konvendi** abil edusamme, vaadata üle eesmärgid ja määrata suunised nende saavutamiseks.

Noorsootöö praktikakogukonnast edasi

„Noored ei tegutse ühes valdkonnas, nende häält tuleb kuulda võtta igal pool!“

Ettearvamatute ühiskondlike muutuste tingimustes on heade sidemetega ja toetatud noorsootöö edasiviiv jõud, mis tagab noorte ja kogukondade vastupanuvõime. Oluline on **anda edasi noorsootöö väärtust**, soodustada ja innustada struktuurset ja strateegilist koostööd teiste valdkondadega, mis on seotud noorte eluga.

Noorsootöö praktikakogukond peaks tegema tõhusat koostööd nii avaliku kui **erasektoriga**, et olla noorte jaoks alati asjakohane ja teha edusamme noorsootöö tunnustamise, uuendamise ja jätkusuutlikkuse vallas. Eri sektorite ja osaliste vaheline koostoime on ülioluline, et jõuda kõigi noorteni, anda neile hääl ja toetada neid tegutsemisel ning pakkuda neile mitut võimalust avalike teenuste kasutamiseks, jätmata seejuures kedagi maha.

Vaja on **strateegilisi ja operatiivseid lähenemisviise** valdkondadeülesele koostööle ja suuremat **horisontaalset koostööd** seoses noortega (ja noorsootööga) kõigil tasanditel.

Pakutud meetmed:

- määratleda, **kellega** on vajalik teha valdkonnaülest koostööd kooskõlas noorsootöö praktikakogukonna teatud segmentide prioriteetidega mis tahes tasandil ja **milliste ühiste eesmärkide kallal**; tuues kokku osalised eri sektoritest ja tasanditelt **tekitada sünergia**;
- toetada **valdkondadevaheliste noorteküsimustega tegelevate struktuuride ja võrgustike** loomist ning toimimist kohalikul ja riiklikul tasandil.

Tunnustamine

„Surve olla tööalaselt konkurentsivõimeline on pannud meid mõtlema pädevustest kui eraomandist. Üleskutsetega solidaarsusele ja vastastikusele sõltuvusele üritatakse panna meid tundma ära pädevuste süsteemset loomust. Ühtki pädevust ei arendata vaakumis. Me vajame teisi inimesi.“

Kolmandal konvendil sai selgeks, et noorsootöö edendamisele ja tunnustamisele pööratakse siiani liiga vähe tähelepanu ning Bonni protsess võib anda võimaluse **ühise narratiivi** kujundamiseks, et tunnustada ja valideerida nii noorsootöö õpet kui ka noorsootööd üldiselt. Kuigi tunnustus on iseenesest terve rea arengute tulemus, vajab säärane protsess **rohkem investeringuid strateegilistesse ja kooskõlastatud jõupingutustesse ja ressursidesse, et noorsootööd mõistetakse paremini ning see oleks iseseisva töövaldkonnana nähtav ja usutav**. See nõuab küll koostööd, suhteid ja partnerlust teiste valdkondadega, aga noorsootöö väärib siiski oma õiguspärasest kohta Euroopa poliitilistes tegevuskavades.

Ühise arusaama kujundamine noorsootööst on keeruline osaliselt seepärast, et noorsootööga seotud terminoloogiat tõlgendatakse mitmeti. **Ühise keele ja terminite** väljatöötamine, **tuginedes** noorsootöö **üldlevinud määratlusele**, võib olla abiks sellest töövaldkonnast parema ja laiaulatuslikuma arusaama kujundamisel. See peaks **jätma piisavalt ruumi kohaliku konteksti ja reaalsusega kohanemiseks ja sideme loomiseks**, kuid selleks on vaja põhialuseid, mis on kooskõlas kõigi sektorite ja tasanditega.

Pakutud meetmed:

- korraldada **täpseid ja korduvaid üritusi**, näiteks suunatud kampaaniaid või iga-aastaseid teemapäevi või -nädalaid;
- töötada välja selge ja kohaldatud **teavituskava**, mis ühendab kõiki tasandeid;
- töötada välja **ühised terminid**, noorsootöö määratlus(ed), mille suhtes jõutakse kokkuleppele ja mida saab asjakohases keeles riiklikul tasandil hõlpsasti kasutada;
- tagada **ühised jõupingutused** noorsootööga seotud sisu

propageerimiseks, edastamiseks ja levitamiseks.

Noorsootöö tunnustamise poole liikumine eeldab tõendus põhise lähenemisviisi ja mehhanismide tugevdamist, et **demonstreerida paremini noorsootöö mõju** mitte üksnes üksikisikutele, vaid ennekõike ka kogukondadele ja ühiskonnale. Samuti peame kutsestandarditega tegeledes pöörama **erilist tähelepanu vabatahtlike noorsootöötajate praktikale**, et mõista paremini nende panust sellesse valdkonda. Euroopa noorsootöö tegevuskava ja Euroopa noorte praeguse olukorra valguses tuleks eriti keskenduda selgele (kuigi mitte ammendavale) noorsootöö uurimise agendale:

- uurimistöö **noorsootöö riiklikul tasandil sisseseadmise** tingimuste kohta kõigis Euroopa riikides (sealhulgas noorsootöötajate haridust ja koolitust puudutavad õigusaktid);
- uurimistöö **olemasolevate kokkulepitud ühiste kutsestandardite kohta seoses noorsootöötajate hariduse ja koolitustega** (näiteks pädevusmudelid ja raamistikud, eetikakoodeks, õppekava);
- **noorsootöö alase uurimistöö tulemuste tõlkimine** formaati, mida noorsootöötajad ja poliitikakujundajad (ja teised) saavad kasutada;
- uurimistöö vabatahtlike **noorsootöösse kaasamise** kohta;
- temaatiliste **arvustuste** tagamine noorsootöö alastele uurimistöödele.

Sildade rajamine tähendab hariduse ja koolituse vaatepunktist ka seda, et minnakse **kaugemale ideest integreerida mitteformaalharidus ja õpe formaalharidusse** ning püüeldakse pigem kooskõlastatud süsteemi poole, millega parandatakse ühise eesmärgi nimel töötavate eri sektorite vahelist koostööd.

Pakutud meetmed:

- võtta aluseks olemasolevad edukad algatused, millega **demonstreeritakse kõrgharidusstruktuuride koostööd mitteakadeemiliste kogukondadega**, sealhulgas noorsootööga;
- luua rohkem koostöövõimalusi ja moodustada noorsootöötajate haridust ja koolitust käsitlev **mõttekoda**;
- korraldada kõigil tasanditel **vastastikuseks õppimiseks mõeldud tegevusi**, millel on hariduse ja koolitusega seotud spetsiifiline eesmärk;
- teha koostööd organisatsioonidega, kes on välja töötanud **vahendid** õppeprotsessi ja selle tulemuste **tunnustamise toetamiseks** (näiteks Open Badges).

Varasematele protsessidele tuginedes on **valideerimine, sertifitseerimine ja akrediteerimine** endiselt valdkonnad, mis vajavad **ühist narratiivi**. Tunnustatud erialal peab olema oma **õppeharu**. Seega on seoses ettepanekuga luua rohkem koostöövõimalusi ülioluline võtta arvesse, mida võrgustike loomine (n-ö sotsiaalne kapital) eeldab ja kuidas seda eri kontekstides tõlgendatakse. Selleks tuleb edasi arendada ja

rakendada strateegiaid ja vahendeid mitteformaalse hariduse ja õppe tunnustamiseks ja valideerimiseks noorsootöös ning samuti töötada välja ettepanekuid, mis näevad ette **sildade loomist noorsootöötajate hariduse ja koolituste vahel.**

Pakutud meetmed:

- **selgitada** erinevust noorsootöö kui ameti, mida peavad palgalised noorsootöötajad ning noorsootöö kui valdkonna professionaalsemaks muutmise vahel;
- töötada välja **lisameetmed noorsootöö alase õppetöö valideerimiseks** formaalhariduse kontekstis, mis võib eeldada ka ühise õppekava ja baaskursuste loomist riiklikul ja Euroopa tasandil;
- kujundada ühine **noorsootöötajate kvalifikatsiooni** visioon, et tagada sertifitseerimisprotsesside kvaliteet nii mitteformaalses kui ka formaalhariduses;
- luua **noorsootöötajate ühenduste Euroopa võrgustik** ja toetada sarnaseid protsesse riiklikul tasandil, kui neid pole veel olemas, sidudes need olemasolevate temaatiliste strateegiatega, näiteks Euroopa koolitusstrateegia ja noortepassi strateegiaga;
- **tugineda Euroopa algatustele**, näiteks riiklike agentuuride strateegilistele koostööprojektidele, nagu Europe Goes Local, või noorsootöötajate haridus- ja koolitusprojektidele.

Uuendused ja esilekerkivad väljakutsed

„Paljude aastate jooksul leiti noorsootöö valdkonnas probleemidele ja raskustele kiirlahendused, kuid kriisi ajal sai selgeks, et need ei toiminud ega olnud piisavad.“

Pandeemia laastava mõju tõttu on **noorte õpirändeprojektid häiritud**. Paljud noorsootöö organisatsioonid ja noortekeskused suleti, kuigi **noorsootöö on vajalikum kui kunagi varem**, et toetada noori pandeemia mõjudega toimetulekul. COVID-19 sotsiaalsed ja õiguslikud tagajärjed ulatusid kaugemale tervishoiualastest/epidemioloogilistest ja näitavad, kui oluline on meetmetest noortele adekvaatselt teada anda ning neid võimalusel meetmete kavandamise ja rakendamise kaasata.

Noorsootöö peaks arenema nii kaugemale, et sellest saab ebakindlal ajal kõigi noorte **turvavõrk**. **Vaimse tervise edendamist** peetakse noorsootöö ülioluliseks osaks. Noorsootöötajate ülesanne peaks olema **noorte vaimset tervist edendavate ja hoidvate** projektide korraldamine, eriti noorte jaoks, kes on interseksionaalselt või muul moel haavatavad.

noortepoliitika kujundajad peaksid pidama noorte ja noorsootöötajatega konstruktiivset dialoogi, et **luua vastupidavamaid noorsootöö struktuure**, mille aluseks on **tõenduspõhised innovatsiooni**

põhimõtted ja mis hõlmavad **pikaajalist mõtlemist, refleksiivsust ja strateegiapõhist** (mitte projektipõhist) **noorsootööd**. Kõigi Euroopa noorsootöö tegevuskava tegevuste puhul tuleks tugineda nendele põhimõtetele, olles teadlik sellest, et tänapäeva noorsootöö praktika on osa globaalsest kogukonnast.

Seega tuleks noorsootöös soodustada innovatsioonikultuuri ja uuenduslikku praktikat:

- täiustades **nutikat noorsootööd**, pöörates samas rohkem tähelepanu noorte ja noorsootöötajate **digipädevuste arendamisele** ning **investeerides tehnoloogiataristusse ja uuendustesse**, mis aitavad ületada **digilõhe** ja tagada kõigile noortele **juurdepääsu** noorsootööle;
- muutes **noorsootöö rohelisemaks**. Tuleks edendada ja eelistada keskkonnahoidlikke tavasid ja lahendusi, mis on kooskõlas jätkusuutliku arengu põhimõtetega, mida püütakse noorsootöös juurutada ja mida noored ootavad.

Ülioluline on tõsta noorsootöö suutlikkust tulla toime Euroopas ja kõikjal maailmas toimuvate muutustega:

- tunnistades, et kuigi digitaalne noorsootöö on tähtis, **ei saa sellega kõigile noorte vajadustele vastata**. Seega peaksid noorsootöö poliitikameetmed toetama aktiivselt **kõigi noorsootöö liikide, mudelite ja tavade** arengut, et reaalsusega adekvaatselt toime tulla. Euroopa noorsootöö tegevuskavaga tuleks endiselt tugevdada noorsootöö rolli ebakindlatel aegadel, **hoides ülal noorsootöö väärtusi**;
- edendades noorsootöö praktikas **sotsiaalsete ja globaalsete probleemide** mõõdet;
- toetades noorsootööd kui üht peamist kodanikuühiskonna arengustrateegiat Euroopas ja üle maailma;
- töötades välja noorsootöö tavasid ja strateegiaid, millega võimaldada noortel **osaleda demokraatlikus ühiskonnas ja algatada muutusi** teemadel, mille puhul nad juba sõna võtavad ja millest huvituvad (näiteks kliimamuutuste, rassilise diskrimineerimise ja reproduktiivtervisega seotud liikumised);
- **luues** nii veebipõhiseid kui ka -väliseid **võimalusi koostööks ja teabevahetuseks** piirkondadevahelisel ja globaalsel tasandil, et võimaldada noorsootöö praktikakogukonnal vaadata Euroopa kontekstist kaugemale.

Poliitikaraamistikud

Noorte elu mõjutavad paljud poliitikameetmed, mida töötatakse välja ja rakendatakse kõigil tasanditel: kohalikust riikliku, regionaalse ja Euroopa tasandini. Praktikast on aga näha, et teistes poliitikavaldkondades ei võeta

tihtilugu otsuste tegemisel arvesse noortele avaldatavat mõju. Noortepoliitikas on kaua nõutud horisontaalse lähenemisviisi kasutamist ja nii peaks see olema ka noorsootööd puudutavate poliitikameetmete puhul. Noorsootöö peaks olema noortepoliitika lahutamatu osa, kaasates noorsootööga seotud vajadusi ja meetmeid süsteemselt noortepoliitikasse – nii vertikaalselt kui ka horisontaalselt, kui see on asjakohane.

Neid poliitikameetmeid tuleks rakendada kõigil tasanditel ja need peaksid põhinema koosloomisel üheskoos noorsootöö praktikakogukonnaga, sealhulgas noortega, olles kooskõlas õigustel põhineva lähenemisega osalusele ja tunnustades neid kui peamist huvigruppi, kelle kaasamine on kõigi nende protsesside ja struktuuride puhul ülioluline. See aitab ka täita võimalikud lüngad poliitikakujundajate ja praktikute kaalutluste ning noorte tegelike vajaduste vahel. Teadustöö kaasamine poliitikakujundamisse peaks viima nüansirikkama ja tõendus põhise lähenemisviisini nende vajadustega tegelemisel.

Pidevalt globaliseeruv maailmas saavad need poliitikameetmed mõjutada ka väljaspool Euroopat valitsevat olukorda ja peaksid seda tegema. Lisaks tuleb nende eesmärkide jaoks eraldada jätkusuutlikud rahastamismehhanismid, et tagada poliitikameetmete elluviimine.

Pakutud meetmed:

- Euroopa tasandil tuleks **tugevdada Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu koostööd**, mille eesmärk peaks olema noori (ja sealhulgas noorsootööd) puudutava poliitika laiaulatuslikum levitamine horisontaalselt teistesse poliitikakujundamise valdkondadesse;
- noorsootöö peaks endiselt olema mõlemas institutsioonis osa pikaajalistest **noortele keskenduvatest strateegiatest** ja nende meetmetest (näiteks iga-aastased töökavad ja kaks korda aastas koostatavad noortevaldkonna prioriteetid);
- tuleks **luua, säilitada ja arendada edasi töömeetodeid**, mis kaasavad noori kui neid mõjutava poliitika võrdseid kujundajaid, ja peavoolustada noorte osalus eri poliitikavaldkondades;
- **noori ja noorsootööd puudutavad seadused ning noorsootöö strateegiad** peaksid olema olemas ja neid peaks edendama kõikjal Euroopas kohalikul, regionaalsel, riiklikul ja Euroopa tasandil ELi ja Euroopa Nõukogu koostöö kaasabil;
- Euroopa noorteprogrammid võiksid endiselt panustada noorsootööd puudutava poliitika arendamisse kõigis liikmesriikides, **toetades poliitikaga seotud protsesse, mida organisatsioonid täide viivad**;
- **noorsootööga seotud poliitikameetmeid tuleks süsteemselt kontrollida**, määrates kindlaks Euroopa ühise kvaliteedistandardi, sealhulgas näitajad, millega edendada noorsootööd kõigil tasanditel;
- noortepoliitikas tuleks samuti kaaluda sildade rajamist ja parimate tavade vahetust riikidega väljaspool Euroopat, kaasates Euroopa

- noorsoo(töö)poliitika ka rahvusvahelistesse õigusraamistikesse;
- poliitika ametlike osapoolte suutlikkuse suurendamine **koostööks noorte ja noorsootöötajatega poliitika kujundamisel, rakendamisel ja ülevaatamisel** aitab noorte vajadusi ulatuslikumalt mõista. Noorte ja/või noorsootööga seotud poliitika eest vastutavad valitsusasutused saavad samuti toetada valdkondadevahelistemat noortepoliitikat teistes valitsussektorites.

Strateegiline raamistik noorsootöö arenguks

Euroopa noorsootöö tegevuskava jaoks on olnud justkui pärituuleks nii Euroopa Liidu kui ka Euroopa Nõukogu viimaste aastate pühendumus noorsootööle, nagu on siinses deklaratsioonis korduvalt mainitud.

konvendil anti varakult mõista, et noorsootöö praktikakogukond ei tohiks enam küsida, mida Euroopa institutsioonid peaksid tegema noorsootöö heaks, vaid mida noorsootöö praktikakogukond saaks teha või peaks tegema iseenda jaoks.

Selleks peavad institutsioonid siiski oma osa mängima, kuigi nüüd ehk pigem tagaplaanil toetajate kui Euroopa noorsootöö tegevuskava peamiste eestvedajatena. Euroopa Komisjoni noorteüksus¹¹ ja Euroopa Nõukogu noorteosakond on siiski mõlemad Euroopa noorsootöö praktikakogukonna lahutamatud osad. konvendil osalejad väljendasid veendumust, et Bonni protsessile tuleks kõige enam kasuks institutsioonide noorsootööd puudutava visiooni ja asjakohaste strateegiate **suurem ühtlustamine**.

Jõuti üldisele üksmeelele, et Euroopa Komisjon ja Euroopa Nõukogu peaksid ühiselt koostama **kinnituskirja** või **vastastikuse mõistmise memorandum**, et kinnitada oma toetuse olemust ja ulatust nii noorsootöö praktikakogukonna puhul kui ka **Bonni protsessi sidumisel üleeuroopaliste haridus- ja koolitusalgatustega**, näiteks Bologna protsessiga kõrghariduses. Samuti kutsuti üles täielikumalt ja õiglasemalt esindama noorsootöö praktikakogukonda kõigis Euroopa nurkades, rõhutades, et „kaasamisvõimalusi tuleb mitmekesisemaks muuta“, selleks et noorsootöö valdkonnas saaks kõigi häält kuulda võtta. Vastakaid arvamusi oli selle kohta, kus peaks pakutud institutsiooniline ühtlustamine toimuma; **viidati partnerlusele võrgustike ja koostöö kontekstis**, kuid mitte tingimata just praegusele ELi ja Euroopa Nõukogu partnerlusele noorteküsimuste vallas, kuigi tunnistati selgelt, et sellel on juba olnud Euroopa kontekstis mõne noorsootööga seotud tegevuse puhul kooskõlastav roll.

Selles institutsioonilises raamistikus toetati töörühma moodustamist osana

¹¹ Nüüd ametlikult Euroopa Komisjoni hariduse ja kultuuri peadirektoraadi (DG EAC) noorte, vabatahtlike, solidaarsuse ja praktika üksus

Euroopa noorsootöö tegevuskava strateegilisest missioonist, mida pooldavad mõlemad pooled, et arutada Bonni protsessi käigus toimuvat koostööd, nõupidamist ja arengut ning jälgida Bonni protsessi vaheastmete läbimist ja seda, kuidas panustavad protsessi kahe institutsiooni noortetrateegiad.

Selleks et fraas „on aeg tegutseda“ oleks enamat kui tühi retoorika, on Euroopa institutsioonidel oluline, kergelt sekkuv ja võimalusi loov osa noorsootöö arengu toetamisel, juhendamisel, abistamisel ja inspireerimisel oma liikmesriikides.

Välja pakutud lisameetmed:

- **noorsootöö visiooni** selge **kooskõlastamine** kahe Euroopa institutsiooni vahel ja avalik teadaanne ühise kohustuse võtmise kohta;
- **ühise töörühma** toetamine, et jälgida Bonni protsessi kulgu;
- Bonni protsessi **sidumine** teiste strateegiliste sotsiaal- ja haridusalgatustega Euroopa institutsioonides;
- **riiklike töörühmade** loomine, mis tegutseksid terve praktikakogukonna ühisloomise ja -juhtimise abil;
- mitteformaalse hariduse ja õppe **tunnustamise** edendamine noorsootöös ja selle abil;
- noorsootöö alase **teadustöö** innustamine, et noorsootöö praktika põhineks tõenditel;
- seada **raamtingimused** kohaliku noorsootöö korralduse riikliku toetamise arendamiseks;
- noorsootöötajate **õpirändevõimaluste säilitamine**;
- noorsootöötajate haridus- ja koolitusprogrammide **õppekava arendamise** ettevalmistamine;
- **innovatsioonikeskuste** toetamine edumeelse ja uuendusliku noorsootöö nimel;
- **täielikult osaluspõhiste platvormide** tagamine noorsootööga seotud dialoogi ja arengu jaoks.

Kokkuvõtvalt öeldes kutsutakse kolmandal noorsootöö konvendil noorsootöö eest vastutavaid Euroopa institutsioone üles looma jõulist teabevahetuse ja koostöövõrkude strateegiat, et väljendada oma veendumust ja pühendumust Bonni protsessile.

Kokkuvõtted/Lõppsõna

Soovime tänada Saksamaa perekonna-, vanurite, naiste- ja noorsooküsimustega tegelevat ministeeriumi ja kõiki, kes tegid kolmanda

Euroopa noorsootöö konvendi võimalikuks, ning ELi ja Euroopa Nõukogu selle toetamise ja vajaliku poliitilise pinnase ja raamistiku loomise eest.

konvendil loodi osalejate intensiivse arutelu ja debattide abil ideid ja ettepanekuid tegevuste ja lahenduste kohta, mis on asjakohased ja hõlmavad meie mitmekülgse noorsootöö reaalsuse kõiki külgi. Kõik need ettepanekud on olulised. Need täiendavad ja toetavad üksteist ning loovad üheskoos laiahaardelise ja tervikliku lähenemisviisi noorsootöö edasiseks tugevdamiseks ja arenguks. Neid tuleks seega lugeda ja vaadata kui tervikut.

Üldine järeldus on aga see, et edasi liikumiseks peame tugevdama sidemeid praktikakogukonna kõigi tasandite sees ja vahel. Peame täitma lüngad ja enam kui kunagi varem oma vaateid teistega jagama, koos looma, koostööd tegema ning õppima, ja niisamuti õpitut unustama, et teha ruumi uuele ja ootamatule.

Deklaratsiooniga saab Euroopa noorsootöö tegevuskava n-ö liha luudele. Bonni protsess on meie ühine jõupingutus, et see teoks teha. Nii et viime selle ellu. See on just see, mida Euroopa noored **nõuavad ja mille nad on ära teeninud.**